

ÖLÇÜSÜZ TURİZM’E (OVER-TOURISM) DAİR KAVRAMSAL BİR YAKLAŞIM¹

A CONCEPTUAL APPROACH TO OVERTOURISM

Arş. Gör. Oğuz Çolak Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü oguzcolak@subu.edu.tr ORCID: 0000-0003-2917-3426	Arş. Gör. Vahit Oğuz KİPER Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü oguzkiper@subu.edu.tr ORCID: 0000-0001-5558-2341	Prof. Dr. Orhan BATMAN Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü obatman@subu.edu.tr ORCID: 0000-0001-7186-7064
--	--	--

Öz

Kent destinasyonları turizm akımlarının uğrak yeri olması ile birlikte buralarda bazı sorunlar meydana gelmektedir. Bu sorunların önde gelenleri kent destinasyonlarını turistlerin ve yerel halkın paylaşmasından kaynaklanan sorunlardır. Ölçüsüz turizm kavramı, kent destinasyonlarındaki turizm hareketlerinin kabul edilebilir ölçülerin dışına çıkmasını ifade etmektedir. Çalışmanın amacı uluslararası alanyazında “overtourism” olarak kabul görmüş kavramsal ifadenin Türkçe alanyazındaki karşılığının tartışılması ve dünya genelinde ölçüsüz turizm sorunu yaşayan kent destinasyonlarının karşılaştıkları sorunlara ve durumlarına dair genel bir bakış açısı elde etmektir. Çalışmanın amacı doğrultusunda, yorumlayıcı paradigma ekseninde, nitel veri toplama yöntemlerinden arşiv-doküman tarama ve alanyazın incelemesi yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, araştırmacılar tarafından betimsel analiz yöntemi ile yorumlanmıştır. Arşiv doküman tarama aşamasında, yurtiçi ve yurtdışı internet bazlı medya-haber kanalları incelenmiş, overtourism sorunu ile ismi anılan kent destinasyonları incelenmiştir. Yine benzer şekilde ilgili uluslararası alanyazın incelenerek, kent destinasyonlarına dair overtourism içerikli araştırmalar incelenmiş ve bazı bulgular elde edilmiş ve yorumlanmıştır. Bu araştırmanın, “ölçüsüz turizm” olarak adlandırılan “overtourism” konusunda genel bir perspektif sunması, bu konudaki bilgileri derlemesi, konunun kavramsal çerçevesinin tartışmaya açılarak daha da netleştirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ölçüsüz Turizm, Sürdürülebilir Turizm, Taşıma Kapasitesi, Kent Destinasyonları.

Abstract

City destinations are major places where tourism activities occur but they are having some trouble about this situation. Leading issues in city destinations come from tourists and local residents share these places. Overtourism problem means tourism activities reach beyond acceptable and reasonable limits. The main purpose of this research is to find a native term for the word “overtourism” in turkish literature and also taking a closer look at destinations which have overtourism problems and their way of solutions. According to purpose of this research, qualitative research approach is conducted as interpretive paradigm. Both document and literature scanning methods are used to collect data. Collected data are analyzed descriptively by researchers. During document scanning, news and media based journals about cities to have overtourism problems are viewed. To collect daya by literature review, international research papers with overtourism issues, topics and keywords are analyzed. This paper is expected to clarify overtourism and both its issues and solutions while findingan accurate replacement for the word “overtourism” in Turkish literature.

Keywords: Overtourism, Sustainable Tourism, Carrying Capacity, City Destinations.

¹Bu çalışma 20. Ulusal-4.Uluslararası Turizm Kongresinde bildiri olarak sunulmuş çalışmanın genişletilmiş halidir.

1. GİRİŞ

İnsanların serbest zamanları ve gelirlerinin artması, teknolojiye yaşanan gelişmeler, seyahatlerin azalan maliyetleri ve konaklama sektöründe yaşanan gelişmeler ile 2019 yılında dünya turizmine katılan insanların sayısı 1.5 milyar kişiye ulaşmıştır (UNWTO, 2020: 1). Bu sayının içerisinde destinasyonlarda turistik ürün üretiminde yer alan kişiler ve yaşayan insanlar da eklediğinde turizmin ulaştığı boyut itibariyle insanların hayatlarının önemli bir parçası olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle turizm, dünyanın her bir yanını etkileyen güçlü bir süreç haline gelmiştir (Page, 2016: 3). Ancak bu sürecin ölçsüz bir şekilde gelişmesiyle beraber turizmin olumsuz yanları daha fazla hissedilmeye başlanmıştır. 2018'deki UNWTO (Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü) raporuna göre, ölçsüz turizm (overtourism) ve turizmofobi (tourismphobia) kavramları son yıllarda başlıklarda yer bulmaya başlamıştır. Bunlar kent destinasyonlarındaki turizm ve turist akımlarının yönetilmesinde ve idare edilmesinde karşılaşılan sorunlardan ve bunların turistler ve yerel halk üzerindeki etkilerinden ortaya çıkmıştır.

Kentler, turizm hareketlerinin gerçekleştiği, turist ve ziyaretçi akımlarının yaşandığı destinasyonların başında gelmekle birlikte, aynı zamanda yerel halkın kalıcı olarak hayatını sürdürdüğü merkezlerdir. Bu durum, turist ile yerel halk arasında ekonomik, sosyal, kültürel ve fiziki birçok etkileşimin olmasını da beraberinde getirmektedir. Tıpkı işletmelerin koltuk, kuver ve yatak kapasitesi gibi, kentlerin de ağırlayabileceği ziyaretçi sınırları vardır. İşletmelerden farklı olarak, yerel halkın da turizm faaliyetlerinin içinde bulunması itibariyle kentlerde bu taşıma kapasiteleri daha karmaşık bir hal almaktadır. Turizme daha fazla kişinin katılması ekonomik anlamda olumlu etkilere neden olsa bile, turist yoğunluğu fazla olan destinasyonlar ölçsüz turizm gelişimi sebebiyle, var olan tarih, kültür, gelenekleri korumakta zorlanmakta, taşıma kapasitelerinin aşılmasıyla çevresel problemlerle yüzleşmekte ve yerel halkın tepkileriyle karşı karşıya kalmaktadır (Altanlar ve Kesim, 2011: 2; Yüksek vd., 2019: 108).

Yapılan bu çalışmada yorumlayıcı paradigma ekseninde, nitel veri toplama yöntemlerinden arşiv-doküman tarama ve alanyazın incelemesi yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, araştırmacılar tarafından betimsel analiz yöntemi ile yorumlanmıştır. Arşiv doküman tarama aşamasında, yurtiçi ve yurtdışı internet bazlı medya-haber kanalları incelenmiş, overtourism sorunu ile ismi anılan kent destinasyonları incelenmiştir. Yine benzer şekilde ilgili uluslararası alanyazın incelenerek, kent destinasyonlarına dair overtourism içerikli araştırmalar incelenmiş ve bazı bulgular elde edilmiş ve yorumlanmıştır. Bu araştırmanın, “ölçsüz turizm” olarak adlandırılan “overtourism” konusunda genel bir perspektif sunması, bu konudaki bilgileri derlemesi, konunun kavramsal çerçevesinin tartışmaya açılarak daha da netleştirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; ölçsüz turizm kavramının anlaşılması, ölçsüz turizm ile sürdürülebilirlik ilişkisinin ortaya koyulması, ölçsüz turizmin taşıma kapasiteleri ile bağlantısı ve kent destinasyonlarında ölçsüz turizmin yarattığı sonuçların görülebilmesi için 4 ayrı alt başlık kullanılmıştır.

2.1. Niçin “Ölçsüz Turizm” Kavramı?

Turizm hareketliliğinin sağladığı faydalar yanında getirdiği dezavantajlar son yıllarda literatürde sık sık üzerinde durulan bir konuyu ortaya çıkarmıştır. İlgili kavramın uluslararası alanyazında “overtourism” ya da “over-tourism” olarak kabul gördüğü görülmektedir. Bu ifade, Türkçe alanyazında genellikle “aşırı turizm” olarak karşılık bulmaktadır. Türk Dil Kurumu'na göre aşırı kelimesi; çok daha fazla, taşkın, gereğinden fazla anlamlarına gelmektedir. Aşırı turizm ifadesinin de kavramı nitelediğine dair genel bir kabul olsa da bu çalışmanın yazarları tarafından “ölçsüz turizm” ifadesinin daha rasyonel olacağı düşünülmüştür. Nitekim ölçsüz; kelime anlamı olarak pek çok, gelişigüzel, nereye varacağı düşünülmemiş gibi anlamlar ifade etmektedir (TDK, 2019).

Ölçsüz turizm kavramı son yıllarda özellikle popüler destinasyonların karşılaştıkları çeşitli sorunlar neticesinde ortaya çıkmıştır. Ölçsüz turizm yalnızca alanyazında değil, medya kanalları içerisinde çok fazla üzerinde durulan bir konu haline gelmiştir. Turizmin son yıllarda ulaştığı boyut bazı destinasyonlarda, yerel halk tarafından kabul edilebilir sınırların aşılmasına sebep olmuştur. Diğer bir ifadeyle, destinasyonlarda aşırı kalabalıklar, trafik sıkışıklığı, olumsuz turist davranışları gibi

sebepler sonucu yerel halk açısından istenmeyen ekonomik, fiziksel ve sosyal etkiler meydana gelmiştir. (Hospers, 2019; Lino ve Marie, 2019). Bu durumun sonucunda ortaya çıkan ölçsüz turizm kavramı, bir destinasyonun bütünü veya belirli bir kısmı üzerinde yaşayan yerel halkın yaşam kalitesini veya turistlerin kalite deneyimlerini olumsuz yönde etkileyen bir durum olarak tanımlanmıştır (UNWTO, 2018).

Destinasyonlarda yaşanan turizm hareketliliğinin ölçsüz bir şekilde gelişmesine neden olan sebepler bulunmaktadır. Tablo 1’de bu sebeplere yer verilmiştir. Benzer şekilde, destinasyonlarda turizmin ölçsüz bir biçimde gelişmesi ve destinasyonların turizm ürünü olarak satılmasıyla ilişkili büyüme stratejilerinin de bu durumun ortaya çıkmasında payı bulunmaktadır (Milano ve Novelli, 2019: 1857). Öte yandan, destinasyonun elde ettiği gelirlerin girişimciler tarafından alınması ve yönetimin sürdürülebilirlik için gerekli altyapı yatırımları yapabilmek için maliyetleri telafi etmemesi de bir sorun oluşturmaktadır (Hospers, 2019). Bu gelişmeler neticesinde destinasyonlar, kitle durumundan daha farklı bir noktaya ulaşmış, yerel halk ve fiziksel çevre üzerinde geri dönüşü olmayan bir yola girmiş ve (Nepal ve Nepal, 2019: 1) turistlerin bir varış yerine ulaşması açısından ölçülen saf niceliksel büyüme nüfus tarafından arzulanan bir hedef olarak görülmemeye başlanmıştır (Maximilian, 2019: 2).

Tablo 1: Destinasyonlarda Ölçsüz Turizm Sebepleri

Seyahat harcamalarının ve maliyetlerinin düşmesi, ekonomi sınıfı uçuşların ve tren biletlerinin artması	Banka dışı kredi, tatil kredilerinin artması ile kişiden kişiye kiralama modeli apart konaklama sisteminin yaygınlaşması
Turistlerin bir destinasyondaki tüm altyapı ve kamusal alanlardan yararlanmasına karşın herhangi bir ücretlendirmeye tabi olmaması	Turistlerin daha az ziyaret edilen bölgelere yönlendirilmesine dair dağıtım stratejileri
Turizmin iş olanakları yaratması ancak bunların genelde düşük ücretli, geçici istihdam olması	Ulaşım imkanlarının hacim olarak genişlemesi ve sayıca artması
Destinasyon pazarlama örgütlerinin, destinasyon başarısını niceliksel ifadelerle dayandırması ve destinasyon ziyaret edilme sayılarına odaklanması	

Kaynak: Goodwin, 2007: 5-6.

Ölçsüz turizm ile birlikte destinasyonlar açısından önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır. Tablo 2’de World Travel & Tourism Council (WTTC) tarafından yayınlanan bir raporda ölçsüz turizm nedeniyle oluşan sorunlar raporlanmıştır.

Tablo 2: Destinasyonlarda Ölçsüz Turizmin Sonuçları

Sorunlar	Açıklama
Yabancılaşmış Yerel Halk	Yerel halk, artan yaşam maliyetleri, güdültü, istihdam imkânlarını kaybetmeleri, ekonomik sızıntılar ve kültürel değişimlerin sonucunda turizmin gelişmesinden endişe duyabilmektedir.
Düşük Turist Deneyimi	Ölçsüz gelişen destinasyonlarda, turist deneyimi noktasında ürünlere ulaşmadaki zorluklar, kuyruklar ve kalabalık nedeniyle sorunlar ortaya çıkmaktadır.
Altyapı Sorunları	Yerel halkın kullandığı altyapının turistler tarafından kullanımıyla birlikte bozulmaların artması, enerji tüketimi ve atık yönetimi noktasında birçok zorluk ortaya çıkarmıştır.
Doğal Çevreye Verilen Zarar	Ölçsüz turizm, destinasyonların sahip olduğu doğal çevre üzerinde kirlilik, kaynakların aşırı kullanımı, atık yönetimi ve nesli tükenmekte olan flora ve fauna üzerinde yıpranmaya sebep olabilir.
Kültür ve Mirasa Yönelik Tehdit	Ölçsüz turizm, destinasyonların sahip olduğu maddi ve manevi kültürel varlıkları ve fiziksel bütünlüğünü tehdit etmektedir. Turistlerin birçoğunun bu değerlere sayılı davranmasına rağmen kalabalık turist kitesinin kontrolü zorlaşacağı için mirasa yönelik bir tehdit her zaman olacaktır.

Kaynak: WTTC, 2017: 18-19 alınan bilgilerle yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Bu sonuçlarla birlikte, turizmin ölçsüz bir şekilde ilerlemesi ve buna bağlı olarak oluşan turizm karşıtlığının somut belirtileri birçok şehirde görülmektedir. Bunlardan en belirgin olanlarından birisi Barcelona şehrindeki bazı duvar yazılarıdır. Barcelona şehrinin bazı ara sokaklarında “if it is tourist season, why can’t we shoot them (eğer turist sezonuyorsa, niye onları vuramıyoruz?)”, “tourist go home (evine dön turist)” gibi bazı sloganlar spreyle duvarlara boyanmıştır (Papathanassis, 2017).

Alanyazından elde edilen bilgiler de göz önüne alındığında, aşırı kavramının, temel olarak bir şeyin olması gerekenden fazla olması durumunu ifade ettiği daha önceki bölümlerde belirtilmiştir. Ölçsüz kavramı ise bir durumun; verimli, etkili, kabul edilebilir ve sürdürülebilir sınırların ötesinde

olmasını ifade ettiği vurgulanmaya çalışılmıştır. Kent destinasyonlarında bahsi geçen sorunların, turizm faaliyetlerinin olması gereken ölçülerin dışında gerçekleşmesi nedeniyle ortaya çıktığı düşünülmektedir. “Aşırı” ifadesinin, olumsuz bir çağrışım yapması itibarıyla, turizm faaliyetlerine yönelik bir önyargı oluşturabileceği, özellikle yerel halkın turizme bakış açısını olumsuz yönde değiştirebileceği düşünülmektedir. Öte yandan, ölçüsüz kavramının daha objektif bir anlam taşıdığı düşünülmektedir. Bu sayede, kent destinasyonlarda görülen ölçüsüz turizm faaliyetlerinin öngörülerek doğru önleyici adımların atılması, doğru planlamanın yapılması herhangi bir önyargı engeline takılmaksızın başarılabilecektir.

2.2. Ölçsüz Turizm ve Sürdürülebilirlik

Tüm sektörlerde olduğu gibi turizm endüstrisine bağlı sektörlerde de tüketim hızının artması, kaynak kullanımı ile ilgili bazı sorunları beraberinde getirmektedir. Turizme bağlı sektörlerin, doğanın ve çevrenin aleyhine gelişmesi sonucunda kendi kaynaklarını tüketeceği açıktır. Bundan dolayı başarılı ve sürdürülebilir turizm faaliyeti için temiz, düzenli ve korunmuş bir çevreye ihtiyaç vardır (Dilek, 2016).

Sürdürülebilir gelişme ve sürdürülebilir kalkınma kavram ve anlayışları 1970’li yıllarda duyulmaya başlamıştır. Bunun başlıca sebepleri, ilgili yıllarda çevre bilincinde artışın gözlenmesi ile turizmin çevreye bazı zararlarının da olabildiğinin ortaya çıkmasıdır (Chhabra, 2010: 19). Sürdürülebilir turizm kavramı Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) tarafından da şu şekilde tanımlanmaktadır: ziyaretçilerin, sektörün, ev sahibi toplumun ve çevrenin gereksinimleri gözetilerek, şimdilik ve gelecekteki ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri dikkate alan turizm şeklidir (Sonuç, 2014). Sürdürülebilir turizm anlayışı, kitlesel turizmin yol açmış ve açmakta olduğu olumsuz çevresel etkilerin giderilmesi ve önlenmesi için en uygun alternatif yöntemlerden birisi olarak görülmektedir (Choi ve Sarıkaya, 2005).

Wall ve Mathieson (2006: 160)’a göre turizm faaliyetleri ile çevrenin iki tip ilişkisinden bahsetmek mümkündür. Turizm ile çevre, birbirlerini destekler nitelikte, karşılıklı iş birliğine dayalı müşterek bir ilişki sürdürülebilirler. Öte yandan, turizm faaliyetleri çevresel kaynakları gözetmez ve sadece tüketme eğilimi gösterirse çevresel zararlar meydana gelecektir. Bu durum eninde sonunda turizm faaliyetlerine de zarar verecektir.

Turizm destinasyonlarının, sektördeki güncel gelişmeleri ve küresel eğilimleri yakalayabilmeleri ve ulusal ve uluslararası rekabette ayakta kalabilmeleri için sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir destinasyon kavramlarına önem vermeleri gerekmektedir. Kaynaklarını en uygun ve verimli şekilde kullanamayan destinasyonların pazar paylarını kaybetmeleri kaçınılmazdır (Yılmaz, 2014). Sürdürülebilir turizmi tüm sorunların çözüldüğü bir sonuç olarak görmemek gereklidir. Daha ziyade, hedeflenmesi gereken ütopyik bir ideal olarak kabul etmek ve bu ideal çerçevesinde kitle turizmini iyileştirmek gerekmektedir (Rooney, 2011: 132).

Ölçsüz turizm yaşanan kentlerde sürdürülebilirliğin sağlanması pek mümkün gözükmemektedir. Bu sebeple, destinasyonların niceliksel büyüme üzerinden değerlendirilmesi düşüncesi yerine ekonomik, fiziksel ve sosyal sürdürülebilirliğin sağlanması yoluyla niteliksel büyüme hedeflerine sahip olması gelecekleri açısından önem taşımaktadır (Maximilian 2019: 1).

2.3. Ölçsüz Turizm ve Taşıma Kapasitesi

Ölçsüz turizm (overtourism) kavramı, taşıma kapasiteleri anlam ve içerik bakımından benzerlik göstermektedir. Buna rağmen bu ikisinin aynı kavramlar olduğunu belirtmek ya da birbirleri yerine kullanmak yanlış bir tutum olacaktır. Taşıma kapasiteleri çoğunlukla niceliksel, bazen niteliksel anlamda bir ölçme birimi ve bir sınır olarak değerlendirilebilir. Öte yandan ölçsüz turizm, taşıma kapasitelerinin de aşıldığı bir durumu, bir sonucu ifade etmektedir. Türkçe alanyazında olduğu gibi, uluslararası alanyazında da kavramın farklı adlarla nitelendirildiği görülmektedir. Overtourism yerine “too much tourism” ifadesi literatür araştırmaları esnasında görülmektedir (Capocchi vd., 2019).

Teorik olarak, taşıma kapasitesi, bir turizm destinasyonundaki doğal kaynakların, altyapı ve üstyapı olanaklarının bölgeye gelen turistlerin ve bölgede yaşayan yerel halkın ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaya başladığı limit olarak değerlendirilebilir (Coccosis ve Parpairis, 2000:

96). Zelenka ve Kacelt'e (2014) göre ise taşıma kapasitesi, turizm hareketlerindeki artışın/değişimin miktar ve kalite olarak etkileri ile bunların kabul edilebilirliği arasındaki ilişki ile belirlenmektedir.

Bir destinasyonda ne kadar ziyaretçi bulunduğu veya bir dönemde bir destinasyonu ne kadar ziyaretçi ziyaret ettiğinde taşıma kapasitesinin aşıldığı sorusunun cevabı duruma göre değişmekle birlikte, bu sorunun cevabı taşıma kapasitesini vermektedir. Taşıma kapasitesi turizmin çevresel etkilerinin ölçümü için anahtar bir kavramdır. Taşıma kapasitesinin tanımı, tanımı yapan kişiye göre değişiklik gösterebileceği gibi temel olarak 3 bileşenden oluşmaktadır: bunlar fiziksel kapasite, çevresel kapasite ve ekolojik kapasitedir (Cook vd., 2014).

Butler (2018) ölçsüz turizm ile aşırı kalabalık arasındaki farka dikkat çekmektedir. Butler'e göre ölçsüz turizm aşırı kalabalık olmakla ya da aşırı kalabalık destinasyon ile aynı şey değildir. Ölçsüz turizmde, mevcut işletme ve hizmetlerin aşırı kullanımı ve yerel halkın rahatsızlığı söz konusudur. Benzer şekilde Singh (2018) ölçsüz turizmin, ziyaretçi sayısının yerel halk sayısını geçtiğinde meydana geldiğini belirtmektedir. Goodwin (2017) ise ölçsüz turizmin, yerel halkın veya ziyaretçilerin ilgili bölgede aşırı ziyaret sayısının meydana gelmeye başladığını düşünmesiyle ortaya çıktığını ve bunu takiben bölgenin doğal karakterini, otantik yapısını kaybettiği düşüncesinin oluştuğunu ve hatta rahatsızlık ve şikayetlerin oluştuğu evre olarak tanımlamaktadır.

2.4. Kent Destinasyonlarında Ölçsüz Turizm Sorunsalı

Yapılan alanyazın ve basın-yayın kaynaklarına yönelik doküman tarama araştırmaları sonucu, ölçsüz turizm sorununun genellikle kent destinasyonları ve turizm merkezlerinde görüldüğü gözlenmiştir. Ancak, yapıları itibariyle, turizm merkezleri genellikle yerel/yerleşik halkın az yaşadığı, oluşturulması ve planlanması itibariyle safi turizm amacıyla oluşturulmuş bölgeler oldukları için, buralardaki ölçsüz turizm durumunun kent destinasyonlarına oranla göreceli olarak daha az olduğu görülmektedir. Bu tip destinasyonlardaki ölçsüz turizm sorunlarının genellikle arz kaynaklarını dönemsel olarak aşan talepten kaynaklanan fiziksel taşıma kapasiteleri olduğu görülmektedir.

Kentler, turizm amacı olsun ya da olmasın birçok altyapı ve üstyapı imkânını bünyesinde barındıran, etkinlikler anlamında çekicilik unsurlarına sahip, aynı zamanda destek turizm ürünü niteliğine de sahip olan birçok unsuru yerel halkın ihtiyaçları için sunan yaşam merkezleridir. Durum böyle olunca, kentlerin turistik birer destinasyonu dönüşmeleri çok doğal olmaktadır. Kitlesel ya da bireysel olarak ziyaretçiler çok farklı motivasyonlarla şehir destinasyonlarına akın etmektedirler. Turkle'ye (2015) göre sosyal medyanın kitlesel bir haberleşme ve etkileşim ağına dönüşmesi ile birlikte, tüketicilerin yeni akımları ve alışkanlıkları takip etme ve bunlara uyma eğiliminde ciddi bir artış görülmeye başlandı.

Günümüz toplumları, belirli bir statüye sahip olmak ve kendi bireyselliğini ön plana çıkarabilmek için belirli tüketim kalıplarına yönelmiştir. Bireyler alışlageldik kent hayatı ile mücadele edebilmek için, moda uymak, statü elde etmek ya da tersi olarak bireysel farklılıklar ortaya koymak için birbirleriyle yarış halindedirler (Sevinç ve Duran, 2018). Kentlerde ölçsüz turizm durumunun meydana gelmesinde uluslararası alanyazında "imitation effect" denen taklit etme güdüsünün de etkileri bulunmaktadır. Yerel yöneticiler ve karar mercileri, küresel turizm talep dalgalanmalarının yarattığı bu ölçsüz etkilerle baş etmekte yetersiz kalabilmektedir. Bu durum Adie, Falk ve Savioli (2019: 4) yaptıkları çalışmada ortaya koyduğu üzere, Avrupa'da ölçsüz turizmin kişilerin %37'si tarafından kültürel miras alanlarına bir tehdit oluşturduğu için ölçsüz turizmin ciddiye alınması gerektiğini göstermiştir.

Ölçsüz turizmin etkileri ve kavramsal yapısı çok boyutludur ve destinasyondan destinasyona farklılıklar göstermektedir. Çözüm yollarına dair üzerinde mutabakata varılmış bir yöntem olmamakla birlikte, çözümlerin destinasyona özgü olması gerekmektedir (Duyar ve Bayram, 2019). Alanyazında birçok kez tekrarlandığı üzere, ölçsüz turizmin olumsuz etkilerinin başında, yerel halkın yaşadığı yerdeki yaşantısından artık keyif almaması gelmektedir (Calzada, 2018). Bu kapsamda, ölçsüz turizm kavramının kent destinasyonlarında yarattığı etkiler, rahatsızlık nedenleri, alınan önlemler, gerçekleştirilen sınırlamalar ve literatürde yer alan önerileri daha ayrıntılı inceleyebilmek için gerçekleştirilen tarama ve doküman analizi Tablo 3 ve Tablo 4'teki gibidir.

Tablo 3: Ölçüsüz Turizmin Kent Destinasyonları Üzerinde Etkisi ve Çözüm Önerileri Yönelik Çalışmalar

Kaynak	Destinasyon	Etkilerin Türleri	Çözüm Önerileri
Martin, Martinez ve Fernandez (2018: 3)	İspanya-Barselona	Turist sayısının artması, yükselen maliyetler, turizmin yerel halka desteğinin azalması ve yaşam maliyetinin artması.	Kamu politikaları gerekliliği, yerel toplum kültürünü korumak, yasa değişikliği, paydaşların birlikte çalışması ve turizm planlaması gerekliliği, taşıma kapasitesi öneminin farkına varılması.
Koens, Postma ve Papp (2018: 7-10)	-	Kentin kamusal alanlarında aşırı kalabalık, gürültü, rahatsızlık, kentin kimliğini kaybetmesi, turistik dükkânlar neticesinde yerel halkın imkânlarının azalması, konut satışının azalması, topluluk duygusunda yaşanan güven kaybı, artan atık ve su kullanımı, hava kirliliği.	Taşıma kapasitelerine dikkat edilmesi gerekliliği, şehrin planlamasında etkili olan kurumları da içerisine alan paydaşlar arasında iş birliğinin sağlanması, alternatif bölgelerin yaratılması, trafik sıkışıklığı ve turist davranışlarının düzeltilmesi, vergiler ve kruvaziyer gemilerden gelen günübirlik turistlere önlem alınması.
Sarantakou ve Terkenli (2019: 429)	Yunanistan-Santorini	Yerel halkın yabancılaşması, kurumsallaşmamış konaklama biçimlerinin artması sebebiyle hoşnutsuzluğun artması, şehrin manzarasının, doğal kaynakların, altyapısının risk altında olması ve sosyo-kültürel karakterini bozması.	Ölçüsüz turizm hakkında kapsamlı, derinlemesine ve acil boyutları dikkate alarak araştırmalar gerçekleştirilmesi gerekliliği, yasadışı inşaat ve arazi kullanımının önüne geçilmesi, çevresel ve doğal kaynakların taşıma kapasitesine dikkat edilmesi, peyzaj, planlama, yönetim ve korumanın teşvik edilmesi ve ortak kaynakların halka açık bir şekilde yönetilmesi.
Namberger, Jackisch, Schmude ve Karl (2019: 461-468).	Almanya-Berlin	Yerel halkın kendi imkânlarını kullanamaması, Airbnb'den dolayı oluşan olumsuz algılar ve yerel düzeyde bozulmaların meydana gelmesi.	Sakinlerin ve turistlerin refahını düzenleyen bir hedef yönetimi uygulanması, turizm ile ilgili politikacılar turist çekmenin dezavantajları hakkında düşünmeli, paydaşlar arasında iş birliği artırılmalı.
Alexis (2017: 292).	Hırvatistan-Dubrovnik İspanya-Barselona	Ölçüsüz turizm etkisiyle birlikte Dubrovnik kentinde turist yoğunluğu, Barselona'da sosyo-ekonomik etkiler, Amsterdam'da ise turist davranışlarının olumsuzlukları yerel halkı en çok etkileyen durumlardır.	Farklı destinasyonlar arasındaki farklılığı dikkate alarak önlemlerin geliştirilmesi.
Smith, Sziva ve Olt (2019: 390-391).	Macaristan-Budapeşte	Ölçüsüz turizm ile artan turist sayısı, yerel yönetim tarafından yapılan düzenlemelerin eksikliği nedeniyle bölgede güvenlik sorunu, konut ve yiyecek içecek işletmelerinde yaşanan fiyat artışı, gürültü ve yaşam kalitesinin azalması nedeniyle yerel halkın %18'i Budapeşte'yi terk etmek istemektedir.	Turist profillerinin değiştirilmesi, eğlence turizmi ile birlikte tarihi ve kültürel öğelerinde ön plana çıkartılması, yerel halka yönelik sosyal turizmi ön plana çıkartılması, alternatif destinasyonlar, yerel halkın görüşlerinin dikkate alınarak politikaların gerçekleştirilmesi.
Seraphin, Sheeran ve Pilato (2018: 375-376).	İtalya-Venedik	Ölçüsüz turizm Venedik'e olumsuz etkileri, konut fiyatlarının artması, yerel halkın satın alma gücünün azalması, sosyo-kültürel bağın azalması ve kırsal ve kıyı alanlarının zararlı kullanımı, suç oranlarının artması, trafik sorunları, kirlilik ve tarihi alanların tahribatıdır.	Kruvaziyer gemilere ilişkin kalıcı çözümler getirilmeli, geniş kapsamlı yönetim stratejileri, paydaşların bir arada oluşturacağı uzun vadeli bütünsel bir yaklaşımın geliştirilmesi, tanıtım ile ilgili materyallerin azaltılması ve planlamada teknolojik göstergelerin kullanılması.
Kuşcer ve Mihalic (2019: 13)	Slovenya-Lübljiana	Şehir için mevsimsellik, trafik sorunu ve yaşam maliyetinin artması önemli sorunlar arasındadır.	Turizmin topluma verdiği yararların artırılması, yaşam kalitesinin yükseltilmesi, üst yapının düzenlenmesi ve paydaşlar arasında iş birliğine gereklilik duyulmaktadır.

Panatiotopoulos ve Pisano (2019)	Hırvatistan- Dubrovnik	Ölçüsüz turizm gelişimi ve deniz ekosisteminin bozulması sonucunda bölge geçici olarak kapatılmıştır.	Ekonomik, sosyal, fiziksel çevrenin birlikte ele alındığı mevsimsellik yerine işlevselliğe önem veren kentsel planın hazırlanması gerekliliği, yerel halk için kullanabilecekleri alanlar yaratmak, altyapının geliştirilmesi, gelişme potansiyeli olan bölgelerin tespit edilmesi.
Koh ve Fakfare (2019)	Tayland- Maya Bay	Nüfusun ve turist sayısının ölçüsüz bir şekilde gelişmesinin kentsel miras için bir tehdit oluşturduğu ve Asya'da kentsel miras alanlarını yönetenlerin önleme, hafifletme ve yönetme becerisine sahip olmadığı vurgulanmıştır.	Ölçüsüz turizm sorununun çözülmesi için farklı çıkar grupları (işletme, yerel halk, yetkililer, turistler, çevreciler) arasında ortak bir zemin bulunması coğrafi ve sosyal anlamda teşvik edilmelidir.
Jamieson ve Jamieson (2019)	Kentsel Miras Alanları	Hızlı turizm gelişmesi ve artan turist sayısı sonucu adanın kentsel ve nüfus dengesi önemli bir ölçüde etkilenmiş ve turistler için çekiciliğini kaybetmeye başlamıştır.	Ölçüsüz turizm sorununu çözebilmek için destinasyon planlamacıları ve yöneticilerinin, takım çalışması, kilit paydaşların zihniyet değişimi ve kalkınma sürecinde rehberlik eden bir ortak vizyona sahip olması gerektiği vurgulanmıştır.
Carballo, Leon, Carballo (2019)	İspanya- Lanzarote	Destinasyonlarda daha fazla maksimizasyonu ele alan stratejilerinden dolayı, yerel halkın artan bir şekilde rahatsızlığına ve iklim üzerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır.	Yerel halkın kararlara katılımının sağlanması, çevre üzerinde baskının azaltılması için turist sayısının yıllık istikrarı, doğanın korunması ilişkin bi destinasyon imajı ve yeşil pazarlama gibi uygulamalara başvurulmalıdır.
Oklevik, Gössling, Hall, Jacobsen, Grotte ve McCabe	-		Destinasyonların ekonomik, sosyal ve fiziksel çevreye dirençli bir şekilde yaklaşmak istiyorsa kalış süreleri, harcamalar ve faaliyet niyetleri olmak üzere hitap ettiği pazarları daha iyi anlamaları gerekmektedir.

Kaynak: Araştırmacılar tarafından elde edilen bulgulardır.

Tablo 4: Ölçüsüz Turizmin Kent Destinasyonları Üzerinde Etkisi ve Çözüm Önerileri Yönelik Haberler

Haberin Adı	Destinasyon	Yayın Tarihi	Açıklama
Machu Picchu Overtourism Report	Peru- Machu Picchu	01.02. 2018	Peru Machu bölgesini günde 5000'den fazla turist ziyaret etmektedir. Bölgede turist davranışlarından dolayı birçok sorun yaşanmaktadır. Sorunların çözümü için, bölgenin giriş saatlerine, ziyaret türlerine ve içeride bulunulacak sürelerle sınırlama getirilmiştir.
Venice Becomes the Front Line in the Battle Against Overtourism	İtalya- Venedik	15.06. 2019	2017 yılında 36 milyondan fazla turistin ziyaret ettiği Venedik'te 50 yıl önce 150.000 kişi yaşıyorken, bu rakam turizmin etkisiyle günümüzde 53.000 kişiye düşmüştür. Turizm, bölgede aşırı kalabalık, çevresel hasarlar ve pahalılık sorununa yol açmaktadır. Sorunların çözümü için belirli büyüklükteki gemilerin yasaklanması, turist davranışlarının önüne geçebilmek için polis asistanları ve bölgeye gelen günübirlik turistlerden şehre giriş ücreti alınmasına karar verilmiştir.
'Venice is not a Theme Park'	İtalya- Venedik	30.04. 2018	Şehirde yetkililer tarafından en işlek caddelere kurulan geçici turnikelerin kurulması yerel halk tarafından protesto edilmiştir. Ayrıca yerel halk şehrin turistlere satıldığı yönünde pankartlar taşıyarak turnikelere saldırmıştır.
From Amsterdam to Venice, The Impact of too many Tourists Sparks Outrage and Action	Hollanda- AmsterdamFransa- Paris	16.06. 2019	Nisan ayı boyunca Fareo Adaları'nda bulunan 10 turistik bölge ölçüsüz turizm etkilerinden dolayı bakım nedeniyle kapatılmıştır. Mayıs ayı sonunda, Leonarda Da Vinci'nin Mona Lisa resminin evi olan Louvre Müzesi turist davranışlarından ve aşırı kalabalıktan dolayı şikâyet nedeniyle bir gün sürece kapalı tutulmuştur.

How Amsterdam is Fighting Back Against Mass Tourism	Hollanda-Amsterdam	23.05. 2019	Amsterdam'a gelen ziyaretçi sayısı 2018 yılında 18 milyon olarak gerçekleşirken, bu rakamın 2030 yılında nüfusun 50 kat daha fazlası olan 30 milyona çıkacağı düşünülmektedir. Sorunun çözümü için yetkililer, kent meydanında bulunan "Ben Amsterdam" tabelasını şehrin dışına kaldırılması, lale bahçelerine zarar veren turistler için yapılmaması gerekenler üzerine bir rehber hazırlanması, bölgeye yönelik yapılan tanıtımların durdurulması ve Red Light bölgesine yönelik turlara son verilmesi gibi önlemler almıştır.
How Amsterdam is Fighting Mass Tourism	Hollanda-Amsterdam	07.03. 2019	Amsterdam'da yaşayan yerel halk şehirdeki gürültüden, turistlerin gerçekleştirdiği partilerden ve çevreye verdikleri zarar nedeniyle bölgeden ayrılmıştır. Bu sebeple, Amsterdam'da yeni otel ve hediyelik eşya dükkanlarının açılması yasaklanmış ve "Zevk ve Saygı" adı altında bir kampanya başlatılmıştır.
How Tourism is Killing Barcelona	İspanya-Barselona	30.08. 2018	Barselona şehri, ölçsüz turizm nedeniyle kültürel mirasını kaybetmeye başlamıştır. Bununla birlikte, korsan satıcıların çoğalması nedeniyle kültüründe metalaştırılması sorunlara neden olmaktadır.
Tourism Crisis: Barcelona to Limit the Number of Visitors	İspanya-Barselona	06.02. 2017	Barselona'da yapılan yeni düzenleme ile birlikte şehir merkezinde yeni otellerin açılması yasaklanmıştır. Ayrıca, online internet sitelerine daireleri konaklamaya dönüştürmek için verilen izinlerinde durdurulması gündemdedir. Bölgeye gelen turistlerin 32 milyonundan yalnızca 8 milyon kişinin otellerde kalması sorunların önemli bir kaynağıdır.
Overtourism in Barcelona - are the Battle Lines Drawn?	İspanya-Barselona	04.07. 2018	Barselona'da ölçsüz turizm nedeniyle konut kiralalarının artması, gündelik dükkanların yerlerini yerel halk için uygun olmayan yerlere bırakması nedeniyle yerel halk için önemli sorunlar doğmuştur. Yerel halk, şehirde bulunan turistlere tepki gösterme amacıyla bölgeye afişler yerleştirmiş ve bir grup protestocu tur otobüsüne saldırarak lastiklerini kesmiştir.
Tackling Overtourism: Where Next For Iceland?	İzlanda	01.01. 2019	Nüfusu 350.000 olan İzlanda'yı 2017 yılında 2,2 milyondan fazla ziyaretçiyi ağırlamıştır. Bu durum, bölge açısından pahalılık ve önemli çevresel hasarlara yol açmıştır. Bu turist yoğunluğundan dolayı İzlanda ölçsüz turizm açısından yedinci en kötü Avrupa şehri olmuştur.
Bruges Cracks Down on Overtourism to Avoid Becoming 'Complete Disneyland	Belçika-Brugge	13.06. 2019	Bruge kentinde yaşayan yerel halk, ölçsüz turizmin etkilerinden kaçabilmek için günlük yolcu gemisi ve gününbirlik ziyaretçilere yönelik yapılan reklam kampanyalarını sona ermesini desteklemektedir. Ayrıca Turizm Kurulu, gemilerin hafta içi bölgeye gelmelerini ve yakındaki şehirlerde hedef tanıtımı bırakması beklenmektedir.
Bali Considers a Tourist Tax	Endonezya-Bali	23.01. 2019	Bali, 2017 yılında 5,7 milyon uluslararası turisti ağırladı. Turizm nedeniyle atık yönetiminde, sağlık kaynaklarında ve ekolojik anlamda çeşitli sorunlar ortaya çıktı. Bali hükümeti çözüm olarak turistlerin bölgeyi terk ederken 10 dolarlık bir vergi yasa tasarısı hazırlamaktadır.
Travel Alert: Taj Mahal Finds New Means to Curb Overtourism	Hindistan-Taç Mahal	13.06. 2019	Taç Mahal'e günde 35.000- 40.000 ve hafta sonları ortalama 70.000 kişinin gelmesinden dolayı ölçsüz turizmin etkileri yüksek bir seviyede hissedilmektedir. Yetkililer sorunun çözümü için, turistlerin bölgede geçirdikleri süreleri sınırlamış ve giriş noktalarına turnikeler yerleştirerek bölgeyi koruma altına almıştır.
Greece: New European Destination Victim of Overtourism?	Yunanistan-Santorini	19.07. 2018	Yunanistan'ın 76 km ² alana sahip olan Santorini adası 2017 yılında 5,5 milyon gecelik konaklama gerçekleşmesinden dolayı artan su ve enerji tüketimi, trafik sıkışıklığı gibi nedenlerden ölçsüz turizmden önemli ölçüde etkilenmiştir.
It's A Bad Week For Gladiators— And Badly Behaved Tourists—in Rome	İtalya-Roma	16.11. 2018	Roma'da yeni turizm düzenlemeleri ile birlikte tarihi figürleri kullanıp turistlerle fotoğraf çektirmek, saat 2'den sonra içki satma ve kullanma yasağı, çeşmelerin kullanımında dikkat edilmesine ve İspanyol merdivenleri gibi önemli noktalarda yeme-içme yasağı getirilmiştir. Tur otobüslerine yönelik ise, şehrin antik kent merkezinden geçme hakkını sınırlayan bir yasadır getirilmiştir.
There is Such a Thing as too Much Tourism	Yeni Zelanda-Queenstown	10.15. 2018	2005 yılında 610.000 kişinin seyahat ettiği Queenstown havalimanında kişi sayısı 2016 yılında 1,8 milyon kişiye yükselmiştir. Turist rakamlarının artmasıyla birlikte bölgede altyapısında sorunlar ve konut fiyatlarında artışlar gerçekleşmiştir.

These European Cities are Calling For Limits on Cruise Ships	İspanya-Mallorca, Hırvatistan-Dubrovnik	30.07. 2019	Mallorca'da bulunan Parma Limanı, ölçsüz turizm nedeniyle Avrupa'nın en yoğun nc ve kirlilikte ise ikinci sırada bulunan bir şehirdir. Yerel halk ve organizasyonlar yolcu gemilerine ve ziyaretçilere yönelik sınırlandırmalar için dilekçe imzalamak üzeredir. Hırvatistan'ın Dubrovnik kenti bir tv dizisinden sonra yaşanan popülerlik nedeniyle sorun yaşamaktadır. Bölgede, ziyaretçi sayısının ve yolcu gemilerinin sayısının sınırlandırılması planlanmaktadır.
California 'Daffodil Hill' Closing Because of Overtourism	Amerika-Kaliforniya	19.07. 2019	Sacramento'nun dışındaki güzel sarı ve beyaz çiçeklerden oluşan bir tarla olan Daffodil Hill, sosyal medyadaki beklenmedik poplerliğinden ve ölçsüz turizmden dolayı süresiz kapanacağını açıklanmıştır.
California 'Overtourism is Killing Big Sur': Activists Raise Banner in California Vacation Spot	Amerika-Kaliforniya	09.07. 2019	California'da yaşayan Big Sur sakinleri turizmden bıkkınlıklarını göstermek için Bixby köprüsünden "lsz turizm Big Sur'u ldrtyor" şeklinde bir afişi görünür bir noktaya yerleştirmiştir. Özellikle bir Tv gösterisinden sonra Bixby köprüsünün popülaritesi artması bu sonuca neden olmuştur.

Kaynak: Araştırmacılar tarafından elde edilen bulgulardır.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yıllarda şehir destinasyonlarına olan ziyaret sayılarında artış görülmektedir. Özellikle Orta ve Batı Avrupa kentlerinde, taşıma kapasitelerinin üzerinde ziyaretçi sayılarına ulaşılması nedeniyle bazı sorunlar yaşanmaktadır. Uluslararası literatürde overtourism olarak adlandırılan bu durum, Türkçe literatürde bazı kaynaklarda "aşırı turizm" olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu alışma ile, overtourism kavramının Türkçe literatürdeki karşılığının tartışmaya açılması ve overtourism sorununun dünyanın önde gelen kent destinasyonlarındaki durumuna genel bir bakış sunmak amaçlanmıştır.

Araştırmalar esnasında ölçsüz turizm kavramının, kent destinasyonları için ciddi bir sorun teşkil ettiği görülmüştür. Bu sorunun iki yönlü olduğu anlaşılmaktadır. Sorunun bir tarafında yerel halk bulunmaktadır. lsz bir şekilde devam etmekte olan turizm faaliyetleri neticesinde; yaşadıkları kentlerde, altyapı ve üstyapı imkânlarından yeterince yararlanamayan, enflasyonist baskıya maruz kalan, tüketim mallarına ulaşmakta sıkıntı çeken, kültürel çok, kültürel yozlaşma ve kültürün metalaşması gibi sorunlar yaşayan, evre kirliliği, doğal kaynakların tahribatı ve ölçsüz kullanımı gibi olumsuzluklarla karşılaşan yerel halk, yaşam kalitesinde düşüş yaşamakta, turizm faaliyetlerine ve turistlere karşı memnuniyetini kaybetmekte, duyarsızlaşmakta ve nihayetinde öfke duymaya başlamaktadır. Bununla beraber, ziyaret ettiği kent destinasyonlarında yeterli altyapı ve üstyapı imknı bulamayan, işletme ve hizmetlerden yeterince faydalanamayan, ziyaret ettiği destinasyonun yerel unsurlarınca düşmanca karşılanan turistler, gittikleri destinasyondan memnuniyetsiz ayrılmaktadır.

Medya üzerinde yer alan haberlerde görüldüğü üzere destinasyonların, ölçsüz turizm gelişiminin sonuçlarıyla başa çıkabilmek için, sınırlama, yasaklama, tanıtımı durdurma, turistlerden vergi alma ve hatta bir bölgeyi kapatma şeklinde önlemler aldığı görülmektedir. Bu önlemlerin destinasyonlar için ne kadar etki olduğu tartışmakla birlikte gerçekleştirilen araştırmalarda vurgulanan önlemlerin eksik kaldığı görülmektedir. Gerçekleştirilen araştırmalarda ölçsüz turizm sorununa yönelik, kamu politikaları ve paydaş iş birliğine bulunan ihtiyaç, taşıma kapasitesi ve alternatif destinasyonların önemi, araştırmalara duyulan ihtiyaç, yerel halkın süreç içerisine katılması gerekliliği ve planlama başta olmak üzere yönetim stratejilerine bu süreç içerisinde dikkatle önem verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak, ölçsüz turizm destinasyonlar açısından bir tehdit unsuru olmakla birlikte zm bulunmayan bir hastalık değildir. Destinasyonların dikkate alması gereken yalnızca rakamsal açıdan büyümeyi göz önüne almak yerine taşıma kapasitesinin dikkate alındığı ve sürdürülebilirlik anlayışının bütün bir şekilde uygulandığı bir anlayışla yönetilmesinin sağlanması gerekliliğidir. Bu kapsam içerisinde destinasyonlarda ölçsüz turizm hareketlerinin önlenmesi ve giderilebilmesi için geliştirilen öneriler aşağıdaki gibidir:

- Gerçekleştirilen kamu politikalarının etkin ve verimli bir şekilde koruma kullanma dengesi gözetilerek uygulanması.

- Turizm ve turizm dışı şehir planlaması konusunda faaliyet gösteren veya karar verici konumda olan kişi ve kurumların iş birliği içerisinde ve birlikte çalışarak turizm planlarını hazırlamaları.
- Sosyal, ekonomik, çevresel ve ekolojik taşıma kapasitelerinin hesaplanması ve bunların turizm planlarında gözetilmesi.
- Ölçsüz turizmin yaşandığı kent destinasyonları dışında alternatif turizm destinasyonları oluşturarak yoğunluğun azaltılması.
- Sosyal turizm anlayışının geliştirilmesi ve yerel halkın turizm imkânlarından daha fazla yararlanmasının sağlanması ve yerel halk için yaşama hakkı ilkesinin gözetilmesi.
- Yerel halkın turizm planlaması konusunda daha fazla söz sahibi olması.
- Kruvaziyer gemilerin ve günübirlik turistlerin neden olduğu çevresel hasarların en aza indirmek için gerekli önlemlerin alınması.
- Yerel kültürün bir turizm çekicilik unsuru olarak korunması ve metalaşmasının önüne geçilmesi.
- Turizm faaliyetlerinin devamlılığının sağlanabilmesi için ziyaretçi sayısını arttırmaya yönelik pazarlama faaliyetlerinin azaltılması ve bunun yerine bilinçli turist ve taşıma kapasitelerine uygun pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesi.
- Gerekli olduğu hallerde turizm faaliyetlerinin dengelenmesi için de-marketing (tersine pazarlama) uygulamalarının gerçekleştirilmesi.
- Airbnb gibi çevrimiçi platformların, konut fiyatlarını yükselterek yerel halkın bölgede yaşam koşullarını zorlaştırmasını ve bölgeyi terk etmesinin önüne geçilmesi önerilmektedir.

Bu araştırma ile kavramsal çerçevenin içeriği aydınlatılmaya çalışılmış ve ilgili olguya dair kavramın yerinde kullanımı tartışılmıştır. Ölçsüz turizm kavramının kullanımının yerinde olup olmadığının tespiti için konuyla ilgili araştırmalar yapan diğer yazarların, turistlerin ilgili kavramları nasıl algıladığına dair ek araştırmalar yapması faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- ADIE, B.A., FALK, M. ve SAVIOLI, M. (2019). "Overtourism as a Perceived Threat to Cultural Heritage in Europe", *Current Issues in Tourism*, 1-5.
- ALEXIS, P. (2017). "Over-Tourism and Anti-Tourist Sentiment: An Exploratory Analysis and Discussion", "Ovidius" University Annals, Economic Sciences Series, 17(2): 288-293.
- ALMANAZA, I. (2018, 19 Temmuz). "Greece: New European Destination Victim of Overtourism?". *Global Sustainable Tourism Dashboard*, <https://www.tourismdashboard.org/>, (19.08.2019).
- ALTANLAR, A. ve KESİM, G.A. (2011). "Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma: Akçakoca Örneği", *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 3(2): 1-20.
- BASKAS, H. (2019, 16 Haziran). "From Amsterdam to Venice, the Impact of too Many Tourists Sparks Outrage and Action", *CNBC*, <https://www.cnbc.com/>, (17.08.2019).
- BRADY, S. (2019, 15 Temmuz). "These European Cities are Calling for Limits on Cruise Ships". *Lonely Planet*. <https://www.lonelyplanet.com/>, (20.08.2019).
- BURGEN, S. (2018, 30 Ağustos). "How Tourism is Killing Barcelona – A Photo Essay", *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/>, (18.08.2019).
- BUTLER, R. (2018). "Overtourism Challenges and Opportunities, *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*", 10(3): 635-641.
- CALZADA, I. (2018). "Local Entrepreneurship Through a Multistakeholders's Tourism Living in the Post Violence/Peripheral Era in the Basque Country", *Regional Science Policy & Practice*, 10(2): 1-16.
- CAPOCCHI, A., VALLONE, C., PIEROTTI, M., ve AMADUZZI, A. (2019). "Overtourism: A Literature Review to Assess Implications and Future Perspectives", *Sustainability*, (11): 1-18.

- CARBALLO, R.R., LEON, C.J. ve CARBALLO, M.M. (2019). "Fighting Overtourism in Lanzarote (Spain)", *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*. 11(5): 506-515.
- CHHABRA, D. (2010). *Sustainable Marketing of Cultural and Heritage Tourism*, London & New York: Routledge Critical Studies in Tourism, Business and Management Series.
- CHOI, H.-S. C. ve SARIKAYA, E. (2005). "Measuring Residents' Attitude Toward Sustainable Tourism: Development of Sustainable Tourism Attitude Scale", *Journal of Travel Research*, (43): 380-394.
- COCCOSSIS, H., ve PARPAIRIS, A. (2000). *Tourism and the Environment: Some Observations on the Concept of Carrying Capacity*. (ED). BRIASSOULIS, J. H., ve STRAATEN, V. D., *Tourism and the Environment* (s. 91-105). Netherland, Springer.
- COFFEY, H. (2019, 13 Haziran). "Bruges Cracks Down on Overtourism to Avoid Becoming 'Complete Disneyland'". *Independent*, <https://www.independent.co.uk/>, (18.08.2019).
- COOK, R., SU, C. H., ve MARQUA, J. (2014). *Tourism the Business of Hospitality and Travel*. Pearson .
- DİLEK, S. E. (2016). *Turizm ve evre İlişkisi*. (Ed.) KOAK, N., *Sürdürülebilir Turizm Yönetimi* (s. 14-21), Ankara, Detay Yayıncılık.
- DUYAR, M., ve BAYRAM, M. (2019). "Overtourism and Tourismphobia: Evolution and Host and Tourism Relationship". *International Journal of Geography and Geography Education* (40): 347-362.
- EQUAB, S. (2018, 15 Ekim). "There is Such a Thing as too Much Tourism". *Lakes Weekly*, <https://lwb.co.nz/>, (19.08.2019).
- FOX, K. (2019, 15 Haziran). "Venice Becomes The Front Line in the Battle Against Overtourism". *CNN Travel*, <https://edition.cnn.com/>, (20.08.2019).
- GEOFREY, W., ve ALISTER, M. (2006). *Tourism Change, Impacts and Opportunities*, Pearson Education Limited.
- GOODWIN, H. (2017). *The Challenge of Overtourism*, Responsible Tourism Partnership.
- HOSPERS, G. R. (2019). "Overtourism in European Cities: From Challenges to Coping Strategies", *Cesifo Forum*, 3(20): 20-24.
- JAMIESON, W. ve JAMIESON, M. (2019). "Overtourism Management Competencies in Asian Urban Heritage Areas", *International Journal of Tourism Cities*, 5(4): 581-597.
- KOENS, K., POSTMA, A., ve PAPP, B. (2018). "Is Overtourism Overused? Understanding the Impact of Tourism in a City Context", *Sustainability*, 10: 1-15
- KOH, E. ve FAKFARE, P. (2019). "Overcoming 'Over-tourism': the Closure of Maya Bay", *International Journal of Tourism Cities*.
- KUŞCER, K. ve MIHALIC, T. (2019). "Residents' Attitudes towards Overtourism from the Perspective of Tourism Impacts and Cooperation—The Case of Ljubljana". *Sustainability*, 11: 1-16.
- LINO, B. ve MARIE, A. (2019). *Has Overtourism Reached the Maltese Islands*, Islands and Small States Institute.
- MARCUS, L. (2019, 23 Ocak). "Bali Considers a Tourist Tax". *CNN Travel*, <https://edition.cnn.com/>, (17.08.2019).
- MARCUS, L. (2019, 19 Temmuz). "California 'Daffodil Hill' Closing Because of Overtourism". *CNN Travel*. <https://edition.cnn.com/> (17.08.2019).
- MARTIN, J.M.M., MARTINEZ, J.M.G. ve FERNANDEZ, J.A.S. (2018). "An Analysis of the Factors Behind the Citizen's Attitude of Rejection towards Tourism in a Context of Overtourism and Economic Dependence on This Activity", *Sustainability*, 10: 1-18.

- MAXIMILIAN, B. (2019). "From Overtourism to Sustainability: A Research Agenda from Qualitative Tourism Development in the Adriatic", *Journal of Economic Geography*, 1-18.
- MILANO, C., NOVELLI, M. ve CHEER, J. M. (2019). "Overtourism and Degrowth: A Social Movements Perspective", *Journal of Sustainable Tourism*, 27 (12): 1857-1875.
- NAMBERGER, P., JACKISCH, S., SCHMUDE, J. ve KARL, M. (2019). "Overcrowding, Overtourism and Local Level Disturbance: How Much Can Munich Handle?", *Tourism Planning & Development*, 16(4): 452-472.
- NEPAL, R. ve NEPAL, S.K. (2019). "Managing Overtourism Through Economic Taxation: Policy Lessons From Five Countries". *Tourism Geographies*, 1-22.
- OKLEVIK, O., GOSSLING, S., HALL, M.C., JACOBSEN, J.K.S., GROTTTE, I.P. ve MCCABE, S. (2019). "Overtourism, Optimisation, and Destination Performance Indicators: A Case Study of Activities in Fjord Norway", *Journal of Sustainable Tourism*, 27(12):1804-1824.
- PAGE, S. J. (2016). *Turizm İşletmeciliği*. (ev.) Zafer Öter, Ankara, Nobel Yayınları.
- PANATIOTOPOULOS, A. ve PISANO, C. (2019). "Overtourism Dystopias and Socialist Utopias: towards an Urban Armature for Dubrovnik", *Tourism Plannin & Development*, 16(4): 393 410.
- PAPATHANASSIS, A. (2017). "Over Tourism and Anti Tourist Sentiment: An Exploratory Analysis and Discussion", *Ovidius University Annals Economic Sciences Series*, 17(2): 288-293.
- PAUL, K. (2019, 9 Temmuz). "Overtourism is Killing Big Sur: Activists Raise Banner in California Vacation Spot". *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/>, (20.08.2019).
- QUEST, R. (2019, 23 Mayıs). "How Amsterdam is Fighting Back Against Mass Tourism", *CNN Travel*, <https://edition.cnn.com/>, (16.08.2019).
- ROONEY, S. A. (2011). *Turizm Bir Sistemin Analizi*, Ankara, Detay Yayıncılık.
- RT. (2018, 30 Nisan). "Venice is not a Theme Park: Locals Tear Down Tourist Turnstiles into City", *RT Question More*, <https://www.rt.com/>, (17.08.2019).
- RYLEY. (2018, 1 şubat). "Machu Picchu–Overtourism Report". *Overtourism Monitor*, <https://overtourism.com/>, (16.08.2019).
- SARANTAKOU, E. ve TERKENLI, T. (2019). "Non-Institutionalized Forms of Tourism Accommodation and Overtourism Impacts on the Landscape: The Case of Santorini, Greece", *Tourism Planning & Development*, 16(4): 411-433.
- SCHLAGWEIN, F. (2019, 7 Mart). "How Amsterdam is Fighting Mass Tourism", *DW*, <https://www.dw.com/>, (17.08.2019).
- SERAPHIN, H., SHEERAN, P. ve PILATO, M. (2018). "Over-Tourism and the Fall of Venice as a Destination", *Journal of Destination Marketing & Management*, 9: 374-376.
- SEVİNÇ, F., ve DURAN, E. (2018). "Sürdürülebilir Deniz Turizmi ve Tüketim Paradoksu: Tüketirken Tükenmek", *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 10(2): 173-196.
- SINGH, T. (2018). "Is Over-Tourism Downside of Mass Tourism?", *Tourism Recreation Research*, 43(4): 415-416.
- SMITH, M.K., SZIVA, I.P. ve OLT, G. (2019). "Overtourism and Resident Resistance in Budapest", *Tourism Planning & Development*, 16(4): 376-392.
- SONUÇ, N. (2014). *Sürdürülebilir Turizm: Tanımı ve İçeriği*. (Ed) Kozak, M., *Sürdürülebilir Turizm Kavramlar-Uygulamalar* (s. 13-28), Ankara, Detay Yayıncılık.
- SPINKS, R. (2018, 16 Kasım). "It's a Bad Week For Gladiators—And Badly Behaved Tourists— in Rome". *Quartz*, <https://qz.com/>, (19.08.2019).
- TDK. (2019, 08 11). "Türk Dil Kurumu Sözlükleri", <http://sozluk.gov.tr/>.

- THE ASIAN AGE. (2019, 13 Haziran). "Travel Alert: Taj Mahal Finds New Means to Curb Overtourism". The Asian Age, <https://www.asianage.com/>, (20.08.2019).
- THE LOCAL. (2018, 4 Temmuz). "Overtourism in Barcelona - Are the Battle Lines Drawn?". The Local, <https://www.thelocal.es/>, (20.08.2019).
- THOPSON, S. (2017, 6 Şubat). "Tourism Crisis: Barcelona to Limit the Number of Visitors". Tourism Review, <https://www.tourism-review.com/>, (16.08.2019).
- TURKLE, S. (2015). *Reclaiming Conversation*, New York, New York Basic Books.
- UNWTO (World Tourism Organization). (2018). *Unwto Tourism Highlist*, Madrid, UNWTO Publishing.
- UNWTO (World Tourism Organization). (2020). *World Tourism Barometer*, Madrid, UNWTO Publishing.
- WALL, G. ve MATHIESON, A. (2006). *Tourism Change, Impacts and Opportunities*, Harlow: Pearson Education Limited.
- WAZIR, B. (2018, 1 Ekim). *Overtourism in Iceland Threatens the Environment*, WikiTribune, <https://www.wikitribune.com/>, (20.08.2019).
- WORLD TRAVEL & TOURISM COUNCIL (WTTC). (2017). *Coping with Success Managing Overcrowding in Tourism Destinations*, McKinsey & Company and World Travel & Tourism Council.
- YILMAZ, Ö. D. (2014). *Sürdürülebilir Turizm ve Destinasyon Yönetimi*. (Ed). Kozak, M., *Sürdürülebilir Turizm Kavramlar-Uygulamalar* (s. 275-292). Ankara: Detay Yayıncılık.
- YÜKSEK, G., DİNÇER, F.F.İ. ve DİNÇER, M.Z. (2019). "Seyitgazi İlçesi Paydaşlarının Sürdürülebilir Turizm Farkındalıkları". *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1): 107-121.
- ZELENKA, J., ve KACETL, J. (2014). "The Concept of Carrying Capacity in Tourism, Economic Interferences", 16(36): 641-654.